

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
t.a.v. [REDACTED], DG
via mail: [REDACTED]@minocw.nl

Utrecht, 15 februari 2021

Betreft: Nationaal Programma Onderwijs

Geachte [REDACTED],

Afgelopen vrijdag hebben wij met je van gedachten gewisseld over het Nationaal Programma Onderwijs na Corona; tijd voor herstel en ontwikkeling.

In dit gesprek heb je aangegeven dat de ontwerpschets van het programma op zeer korte termijn door het kabinet gepresenteerd zal worden en dat er al begin deze week een bestuurlijk overleg met ons zal plaatsvinden. De gesprekken en uitwisselingen die de afgelopen weken met het departement hebben plaatsgevonden over (de contouren van) het programma waren tot dusver beperkt tot het ambtelijk niveau.

Je hebt ons expliciet verzocht om maandag 15 februari met een - zo mogelijk bestuurlijk afgestemde - reactie en voorstellen te komen; ook voor de korte termijn. Hiertoe heeft het bestuur van de VO-raad afgelopen weekend van gedachten gewisseld. Het bestuur is positief over het initiëren van een dergelijk ambitieus programma en steunt de inzet van het kabinet voor deze meerjarige financiële impuls. Dat geeft het onderwijsveld - naast erkenning voor de problematiek waar zij voor staan - ook rust en ruimte om hiermee aan de slag te gaan om daarmee te voorkomen dat leerlingen door de Coronacrisis langdurig in hun ambities en in hun ontwikkeling geremd worden.

Het bestuur wil graag - in lijn met en aanvullend op onze eerdere ambtelijke reactie (zie bijlage 1) - het volgende aan je meegeven.

- We pleiten voor het 'opdelen' van het tijdsbestek tussen een periode vóór de zomer (met Covid-19) en ná de zomer (hopelijk zonder Covid-19). De verwachtingen tot de zomer moeten - met het oog op de huidige schoolsluiting en mogelijk vereiste 1,5m afstand tussen leerlingen onderling - helaas niet té hoog gespannen zijn.
- De middelen uit het Nationaal Programma kunnen in onze optiek al op korte termijn ingezet worden om andere gebouwen of instellingen, die tijdelijk als extra leslocatie kunnen dienen, te huren. Hierdoor kunnen we onze scholen ruimer openstellen voor fysiek onderwijs aan alle leerlingen.
- Ook willen we in het kader van dit programma - analoog aan onze bestaande lente- en zomerscholen - de mogelijkheden verkennen voor ruimere openstelling van de scholen gedurende de weekenden of vakantieperiodes voor leerlingen die daar baat bij hebben.

- We pleiten op dit moment – gezien de hoge tijdsdruk - voor een plan dat zich beperkt tot de hoofdlijnen en kaders maar nog zonder specifieke uitwerking. Voor een meer gedetailleerde uitwerking vinden we het van belang om de ideeën, wensen en mogelijkheden van het scholenveld mee te nemen. We vinden het belangrijk dat het programma goed aansluit op de werkelijke vragen en behoeften van scholen en dat het programma hen ook ruimte biedt voor maatwerk.
- Gezien het belang en de omvang van de opdracht waar we voor staan pleiten we voor een vorm van financiering waarbij besturen de middelen ‘geoormerkt’ ontvangen voor dit specifieke doel. De systematiek van de prestatiebox zou zich hier goed voor kunnen lenen (met een aangepaste benaming, bijvoorbeeld als een ‘Corona-box’). Een dergelijke ‘projectmatige’ benadering past ook beter bij de tijdelijkheid van de middelen.
- We vinden het van belang dat middelen terecht komen op de plaats waar ze het meest nodig zijn. Zoals eerder aangegeven vinden wij de systematiek van verdeling via APCG-criteria hier niet geschikt voor. We pleiten ervoor dat er zo snel mogelijk wordt gekeken naar een aanvaardbaar alternatief, waarbij scholen met veel leerlingen met een lage SES en/of veel kwetsbare leerlingen over extra middelen kunnen beschikken. Mogelijk kunnen we de nieuwe indicator die ook gebruikt gaat worden voor LPA (leerplusarrangementen) nu al inzetten voor de toedeling van middelen uit het programma. Hiermee is veel gericht de doelgroep te bereiken.
- We zien een belangrijke rol voor de gemeenten op het terrein van jeugdzorg, sport, welzijn e.d. Ook kunnen gemeenten mogelijk behulpzaam zijn bij het ondersteunen van scholen bij faciliteiten voor de uitbreiding van de fysieke ruimte. We vinden het - zoals ook vrijdagmiddag al benadrukt – wel van belang dat de regie voor alle onderwijs-gerelateerde activiteiten - bij de besturen en scholen ligt. We vrezen dat er anders ‘rolonduidelijkheid’ ontstaat en er onnodig veel overleg nodig is. Veel schoolbesturen hebben daarbij met meerdere gemeenten te maken.
- We gaan in het kader van het Nationaal Programma nauw samenwerken in onze Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs. We pleiten er wel voor – ook vanuit het oogpunt van eenduidige regie - dat de toedeling van eventuele financiële middelen via de besturen zelf loopt en middelen voor dit programma niet rechtstreeks naar de samenwerkingsverbanden gaan.
- We pleiten ‘aan de voorkant’ voor afspraken over een goede verantwoording van de besteding van deze gelabelde middelen; een verantwoording die wel zoveel mogelijk via de reguliere jaarverslaglegging gaat. Een complicerende factor daarbij is wel dat het Nationaal Programma ook veel ‘minder meetbare’ aspecten zoals sociaal-emotionele aspecten, welbevinden en motivatie van leerlingen adresseert. We willen graag meedenken hoe we een dergelijke verantwoording kunnen inrichten.

Absorptievermogen van de sector

In ons gesprek heb je uitdrukkelijk gevraagd naar onze inschatting van het 'absorptievermogen' van de sector. Is de sector in staat om een dergelijk omvangrijk programma uit te voeren? Het bestuur is van mening hier goede mogelijkheden voor te zien. De mate waarin scholen in staat zijn handen en voeten te geven aan een dergelijk programma staat of valt met uitbreiding van de capaciteit. Daarbij wordt wat betreft uitbreiding van capaciteit gedacht langs drie routes:

- vormen van ondersteuning die docenten praktisch werk uit handen nemen (surveillanten, klassenassistenten e.d.);
- uitbreiding van de docentencapaciteit op korte en middellange termijn (zij-instroom, 'Meer handen voor de klas', ruimere inzet van Trainees voor het onderwijs, stimuleren nieuwe instroom in lerarenopleidingen e.d.);
- uitbreiding van de capaciteit rondom de zorg/het welbevinden en individuele begeleiding van leerlingen (psychologen, (ortho)pedagogen e.d.).

Ook heb je ons ook uitgenodigd om met concrete voorstellen te komen voor acties die op zeer korte termijn in gang kunnen worden gezet. Bijlage 2 bevat een eerste overzicht met een aantal ideeën hiervoor.

Tot slot

We hopen dat jullie je voordeel doen met onze overwegingen, wensen en suggesties. Vanzelfsprekend had het bestuur van de VO-raad de achterban – besturen en schoolleiders – graag geconsulteerd over hun ideeën, wensen en behoeften, maar we hebben er begrip voor dat dit onder deze hoge druk niet lukt. We vertrouwen erop dat hier in de uitwerkingsfase wel tijd en ruimte voor zal zijn en zullen ons ook zelf tot het uiterste inspannen voor draagvlak en betrokkenheid van het onderwijsveld. Dat biedt namelijk de beste waarborgen dat het Nationaal Programma aansluit bij de vragen en behoeften van leerlingen, docenten, schoolleiders en besturen en vergroot daarmee aanzienlijk de kans van slagen van dit ambitieuze programma.

Wij wensen je veel succes met het vormgeven van het Nationaal Programma en zijn graag bereid hier een constructieve bijdrage aan te verlenen.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur,

CC. Dhr [redacted], mw [redacted]

Bijlage 1: Ambtelijke reactie op voorstel van 9 februari
Bijlage 2: Overzicht voor ideeën voor de korte termijn